

Mijn stad onze Planeet!

ALLE BEETJES HELPEN, WANT WE ZIJN
MET EEN MILJOEN BRUSSELAARS

Maandblad - Maart 2009 - nr. 43

België - Belgique

P.P. - P.B.

B - 010

P202224

Isolatie > p3

De troeven van
het passiefhuis

Natuur > p6

De Brusselse bij
onder de loep

Mundo-B > p7

Een Huis voor
Duurzame
Ontwikkeling
in Brussel

Duurzame voeding > p4 en 5

De geneugten van de seizoenskeuken

LEEFMILIEU
BRUSSEL

- BIM -

Einde van de energievretende lamp in zicht

Weg met die goeie, ouwe gloeilampen!

Dit uitvindsel uit de XIXe eeuw zal stilaan uit de handel worden genomen om volledig te verdwijnen op 1 september 2012. Concreet zullen de gloeilampen van 100 watt al niet meer te koop zijn vanaf september dit jaar. Dan volgen in 2010 die van 75 watt, en in 2011 die van 60 watt. Op 1 september 2012 wordt het einde ingeluid van dit stapsgewijze proces. In aansluiting daarop zal de verkoop van de minder krachtige maar al even energievretende halogeenlampen worden stopgezet op 1 september 2016. Al deze lampen zullen uiteraard vervangen worden door de nieuwe generatie lampen die vijf keer minder elektriciteit verbruiken: de fluocompacte lamp, de nieuwe halogeenlampen en de ledverlichting.

Spelen in een intergewestelijk woud

Het Zoniënwoud ligt uitgestrekt over de drie Belgische Gewesten. Op 10 november 2008 hebben de drie gewestelijke ministers voor leefmilieu een intentieverklaring getekend voor een samenwerking die onder meer handelt over het beheer, de exploitatie en de signalisatie in het

bos. Doelstelling: een beter behoud van het ecosysteem dat kan lijden onder een slecht gebruik van het bos en

een betere begeleiding van de bezoekersstroom. Dat is ook de ambitie van de vijf nieuwe speelzones in het Zoniënwoud waar jongerengroepen vrij mogen spelen. En er is meer: een nieuwe map bestemd voor jeugdbewegingen brengt deze 5 zones in kaart, net als de andere speelzones in de parken van het Gewest. Gratis te bestellen bij onze infodienst. Spelen maar!

“Afvvalplan” en “geluidsplan”: bedankt voor jullie antwoorden

Eerste positieve evaluatie voor het openbaar onderzoek omtrent het “afvalplan” en het “geluidsplan” in het Brussels Gewest. We hebben zowat 5.000 antwoorden ontvangen op de vragenlijsten van beide enquêtes: 2.423 voor de enquête “afval” en 2.531 voor de enquête “geluid”. Jullie, de lezers van dit tijdschrift, hebben zeer talrijk gereageerd. Bedankt voor al die zeer nuttige reacties. Hoewel het nog te vroeg is om echte trends aan te geven, stellen we vast dat u vooral twee types opmerkingen heeft geformuleerd. Precieze en gestoffeerde commentaar om de inhoud van het plan en de structuur en leesbaarheid van de tekst te verbeteren, aan te passen en aan te vullen. En meer algemene commentaar om een beter idee te krijgen van de actiedomeinen die prioritair zijn in de ogen van de deelnemers aan het openbaar onderzoek. Wordt vervolgd...

Mijn stad onze planeet

Maandelijks publicatie (verschijnt maandelijks, behalve in januari, juli en augustus) - Leefmilieu Brussel - Gulledele 100 - 1200 Brussel Tel. 02 775 75 75 - info@leefmilieubrussel.be - www.leefmilieubrussel.be V.U. : J.-P. Hannequart en E. Schamp. HERLEZINGCOMITÉ: Xavier Van Roy, Mathieu Molitor, Louis Grippa, Rik De Laet. REDACTIE: Saâd Kettani (www.karactere.be) FOTO: K.ractère; C. Piette p5; Mundo-B p7. PRODUCTIE: www.4sales.be © IBGE-BIM - Gedrukt met plantaardige inkt op gerecycleerd papier.

Brussels Energy Challenge

Passiefhuizen: DEEL JE verwarmingskosten DOOR 10!

**BRUSSELS
ENERGY
CHALLENGE**

De energiefactuur van sommige “passieve” of “energiezuinige” woningen is vier tot soms wel tien keer lager dan andere. Hun geheim? Isolatie op elk niveau. Ontdek er alles over tijdens de Brussels Energy Challenge.

Maar wat is dat eigenlijk, zo'n passiefhuis? Achter die naam schuilt een nieuwe woning met een zodanig doorgedreven isolatie dat verwarmen zo goed als overbodig wordt. In dit type van woningen kan het energieverbruik tot wel tien keer lager zijn dan dat van een gewoon huis.

Maar om dat mogelijk te maken, moet je wel aan verschillende voorwaarden voldoen. Je moet vooral het thermische verlies beperken, de luchtdichtheid optimaliseren en gebruikmaken van een mechanisch ventilatiesysteem met warmte-

recuperatie. Dankzij de ideale oriëntatie van de ramen (op het zuiden) geniet dit gebouw ook in de winter van de zonnewarmte. Binnen wordt de temperatuur louter geregeld door de aanwezigheid van de bewoners en de elektrische uitrusting.

Energiezuinige woning

Bij een renovatie is het doorgaans onmogelijk om de structuur en oriëntatie van een gebouw te wijzigen. Maar door de energieprestaties van het passiefhuis zo goed mogelijk te benaderen (isolatie, mechanische ventilatie, driedubbele beglazing), kan ook een gerenoveerd gebouw aan de normen van een “energiezuinige woning” voldoen. De woning verbruikt dan tot drie of vier keer minder dan een woning die niet werd vernieuwd. En dat kan toch tellen!

De 5 PRINCIPES van de passieve norm

1. Een versterkte isolatie van dak, vloer en muren. Superisolerende driedubbele beglazing.
2. Een optimale dichtheid van het gebouw en geen luchtstromen.
3. Mechanische ventilatie met dubbele stroming. De binnenkomende lucht wordt opgewarmd door de buitengaande lucht.
4. Geen traditioneel verwarmingssysteem.
5. Het gebruik van passieve zonne-energie dankzij de zuidelijke oriëntatie van het gebouw.

De twee paviljoenen van de Brussels Energy Challenge in de Nieuwstraat

Wedstrijd Brussels Energy Challenge

Hoeveel energie en geld bespaart een supergeïsoleerd huis in vergelijking met een slecht geïsoleerd gebouw? Om daar achter te komen, zet Leefmilieu Brussel een maand lang twee paviljoenen neer in de Nieuwstraat. Tot 2 maart wordt het energieverbruik in kWh en in euro van deze twee paviljoenen weergegeven op een reuzenscherm.

Ter plaatse kun je deelnemen aan de wedstrijd Brussels Energy Challenge en kans maken op de 5.000 euro aan aankoopbons voor eerlijke producten. Geef gewoon een antwoord op

5 eenvoudige vragen en een schiftingsvraag: bereken tussen 11 februari en 9 maart het verschil in gecumuleerd verbruik (in kWh en euro) van beide paviljoenen. Hou je rekenmachine maar al in de aanslag!

Van maandag tot zaterdag, van 10 tot 18 uur, kun je terecht bij het Infopunt in de buurt van de paviljoenen.

Volledig programma en informatie over de wedstrijd:

www.brusselsenergychallenge.be

Nieuwe brochure

Je wilt je woning energiezuiniger maken, maar weet niet goed waar te beginnen? Deze gratis brochure geeft je de belangrijkste antwoorden. We sturen ze je toe na aanvraag op het nummer **02 775 75 75** of via info@leefmilieubrussel.be

WIST JE DAT?

Een “passiefhuis” bereikt een prestatieniveau van minder dan 15 kWh verwarming/m²/jaar? Dat van een “energiezuinige woning” is 60 kWh verwarming/m²/jaar.

Internationale dag van de consument op 15 maart

De GENEUGTEN van SEIZOENSGERECHTEN

Catherine Piette, kokkin van het biorestaurant "Trop Bon", is een overtuigd aanhangster van het concept "Slow food". We ontmoetten haar naar aanleiding van de internationale consumentendag op 15 maart. De docente en coach duurzaam en biologisch koken verklaart ons hoe ze van duurzaam tafelen iets heel leuk maakt.

Wat moeten we eigenlijk verstaan onder duurzaam koken?

Dat is eerst en vooral de bereiding van gezonde en heerlijke seizoensgerechten, die gemakkelijk te maken zijn en veel plezier opleveren.

Liefhebbers van deze keuken zijn dol op streekproducten, en gaan steeds op zoek naar lekkere seizoensproducten die op een geïntegreerde of biologische manier werden geteeld en zo mogelijk van een plaatselijke producent komen.

De duurzame keuken is ook heel gezond voor zowel mens als planeet.

Duurzaam koken en plezier kunnen dus hand in hand gaan?

Natuurlijk! De duurzame keuken is geen strenge keuken. Verre van. Deze keuken nodigt uit tot een ontdekking van de vele bij ons geteelde seizoensgroenten. Bovendien wordt het smaakgenot op deze manier vertienvoudigd. Wanneer je in de winter geen tomaten eet, is het heerlijk om in het begin van de zomer je tanden

ENKELE TIPS

Biologische erwten zijn doorgaans nogal prijzig. Maar wat veel mensen niet weten, is dat spliterwten eigenlijk dikke, gedroogde erwten zijn. Pak het dus slim aan. Bereid soep van biologische spliterwten, want daarin zitten alle smaak- en voedingseigenschappen van verse erwten ... zelfs in maart!

te kunnen zetten in een mooie, vlezige en zonovergoten tomaat uit de volle grond.

Welke groenten kun je in maart klaarmaken?

In maart vind je de laatste wintergroenten zoals kool, witloof en allerlei wortels zoals rapen, rode bieten, pastinaken, schorseneren, koolrapen en aardperen. In het restaurant of tijdens mijn lessen ontdekken veel klanten en stagiairs deze vergeten groenten... En ze zijn er dol op! Om ze op smaak

te brengen, kun je trouwens alle soorten ontkiemde granen gebruiken. Je laat ze gemakkelijk thuis ontkiemen en ze geven je gerechten smaak, versheid en vitaliteit. Of die scheuten gezond zijn? Ze bevatten honderd keer meer voedingsstoffen dan de zaden zelf!

Kun je al die producten bij plaatselijke telers vinden?

Niet altijd. Bepaalde producten, zoals citroenen, zijn moeilijk te vervangen in de keuken. Ik kies wel altijd biologische citroenen uit Spanje of Italië, omdat hun transport niet al te belastend is voor het milieu. Maar biologische venkel uit Italië laat ik dan weer liggen. En ik wacht op het seizoen van onze eigen venkelknollen om ze op de menukaart te zetten ...

Is het gemakkelijk om duurzaam te koken wanneer je een actief leven leidt?

Er is niets zo gemakkelijk! De meeste mensen vinden het moeilijk om ergens anders inkopen te doen dan in de supermarkt. Nochtans volstaat het om wat te surfen op internet, brochures door te nemen of op markten te gaan snuisteren om vast te stellen dat er heel veel duurzame ketens bestaan. Je kunt bij de teler zelf kopen, inkopen doen op wijkmarktjes, biologische manden kopen, groepsaankopen doen,... Dankzij die laatste formule betaal je trouwens weinig voor de producten. Ikzelf koop enkel biologische producten. Toch bestaan er producenten die volgens de methodes van de geïntegreerde landbouw werken en hoogwaardige producten aanbieden die met een minimum aan chemische producten werden geteeld... Ook die ketens zijn het ontdekken waard!

Ontmoeting

Sinds ik DUURZAAM KOOK, voel ik me kiplekker!

Clotilde Burnotte

Clotilde is een leerlinge van Catherine Piette. Ze ontdekte de duurzame keuken bij toeval. Toen ze de deur van het restaurantje opende, werd ze meteen verleid door de geuren van deze veelzijdige gerechten. "Dit is een verbluffende keuken! Want in tegenstelling tot wat je zou denken, bestaat er een schat aan seizoensproducten van eigen bodem. Je moet ze gewoon leren ontdekken en klaarmaken ... Bovendien zitten producten zoals ontkiemde zaden barstensvol energie. Mijn gezin is er dol op!"

Het recept van de chef

Toast met puree van wortels en pastinaak

Voor bij het aperitief

- 3 mooie wortels
- 1 pastinaak
- 2 el olijfolie
- Peper en zout
- 4 sneetjes brood
- Een kop ontkiemde preizaden

Bereiding

Schil de groenten en snij ze in schijfjes. Stoom ze gedurende 20 minuten. Mix ze terwijl u olijfolie, peper en zout toevoegt. Rooster de sneetjes brood en snij ze dan in toasts van 3 cm op 3. Bestrijk de toasts met de puree van wortels en pastinaak. Versier met de ontkiemde preizaden. De ietwat pikante kiemen vormen een prachtig tegengewicht voor de zachte groentepuree.

Kies bij voorkeur biologische of geïntegreerd geteelde ingrediënten.

Catherine Piette en Christine Lefebvre, keukencoaches van het duurzame restaurant Trop Bon

4 SLIMME regels voor duurzaam eten

1. Eet evenwichtig, met weinig vlees en veel fruit en groenten.
2. Geef de voorkeur aan verse, plaatselijke en seizoensproducten, afkomstig uit de biologische of geïntegreerde landbouw.
3. Beperk de verpakkingen. Kies herbruikbare en recycleerbare verpakkingen.
4. Verspil geen voedsel.

Workshops DUURZAAM KOKEN voor klein en groot

Naar aanleiding van de "internationale dag van de consument" nodigt Leefmilieu Brussel je uit gratis deel te nemen aan workshops voor natuurlijk en duurzaam koken. Je kunt er terecht op zondag 15 maart 2009 vanaf 11 uur in de Sint-Gorikhallen. Deze heerlijke workshops zijn toegankelijk voor volwassenen én kinderen, en staan onder leiding van Brusselse koks.

Je leert er gerechten bereiden die voor jou al even gezond zijn als voor het milieu!
Inlichtingen en inschrijvingen: www.leefmilieubrussel.be – 02 775 75 75

Rond 15 maart tref je ook stands met informatie over duurzame voeding aan in de afdeling fruit en groenten van de CORA-supermarkten in Brussel.

WIST JE DAT?

Je bij Leefmilieu Brussel een mooi aanbod brochures, folders en handige fiches over gezonde en duurzame voeding vindt? Om ze te lezen of te ontvangen: www.leefmilieubrussel.be 02 775 75 75

Het GAAT GOED met de Brusselse bij!

Hoewel ze in onze campagnes stervende is, gaat het de Brusselse bij helemaal voor de wind. Deze onmisbare assistent van elke tuinder draagt actief bij tot de ontwikkeling van onze biodiversiteit.

De bij is een leuk diertje dat bovendien honing produceert. Maar deze onvermoeibare fabrikant is ook en vooral een uniek insect dat zich onmisbaar heeft gemaakt in de natuur. *“Door bij onze vele bloemsoorten honing te verzamelen, bevorderen bestuivende insecten – waaron-*

der ook de honingbij – de ontwikkeling van fruit en zaden”, vertelt Christine Baetens, secretaresse van de Société Royale d’Apiculture de Bruxelles et ses Environs. *“Veel mensen weten niet dat deze insecten voor 80 % meehelpen aan de bestuiving van onze flora.”*

Bestuivend insect

In de stad klopt het zeker dat de honingbij in belangrijke mate bijdraagt tot dat evenwicht. Omdat planten van dezelfde soort soms een eindje van elkaar zijn verwijderd, is het essentieel dat een bestuivend insect de pollen van een mannelijke bloem naar de vrouwelijke bloem van dezelfde soort kan brengen. *“Een goede bestuiving is essentieel voor de vruchtvorming”,* legt Christine Baetens uit. *“Ze verbetert het kaliber van het fruit, zijn bewaarvermogen en suikerconcentratie.”*

Dit is goed nieuws wanneer je weet dat de bij het in de stad beter doet dan op het platteland. Moegestreden tegen fyto-sanitaire producten, de monocultuur (één enkele plantensoort op meerdere hectares) en de

Leerrijk parcours

De vereniging Apis Bruoc Sella organiseert vanaf april begeleide ontdekkingsstochten langs het “Bijenpad”, en dit in de Botanische Tuin Jean Massart in Oudergem. Op het programma: observatie van de bijenkorven met uitleg (in de beschutting van een hutje met glas) en een leerrijke wandeling langs een pad met natuurlijke kastjes voor solitaire bestuivende insecten, een natuurlijke bijenkorf, een drinkplaats voor insecten, maar ook een terrein waar je de bijen aan het werk kunt zien terwijl ze honing halen. Een aanrader!

Info : www.apisbruocsella.be - 02 672 14 27 (Marc Wollast)

Het BIJENPAD

In samenwerking met Leefmilieu Brussel stippelde de Société Royale d’Apiculture de Bruxelles et ses Environs (SRABE) in het Koning Boudewijnpark van Jette een pedagogisch parcours uit rond het thema “de bij”. De organisatie geeft ook opleidingen aan particulieren die de technieken van de bijenteelt willen leren. In hetzelfde park onderhoudt ze een bijentuin met 24 korven die toegankelijk is voor de imkers die de opleiding volgden.

Info : www.api-bxl.be - 02 270 98 86 (Yves Roberti Lintermans)

vernietiging van hagen moet de veldbij het loodje leggen. In Brussel beschikt de stadsbij daarentegen over alle tuinen, parken en groene ruimtes van een van de groenste hoofdsteden van Europa.

“In de stad is de honingproductie veel beter dan op het platteland”, benadrukt Baetens. *“Onze bijen genieten van een gulle natuur die niet al te veel te lijden heeft onder chemische producten. De verschillende bomen, struiken en honingbloemen zijn talrijk en dragen bij tot de kwaliteit van de honing. Bovendien blijkt uit de studies die we over de honing en de luchtvervuiling maakten dat Brusselse honing net zo natuurlijk en gezond is als die van het platteland”.*

Er zijn steeds meer Brusselse hobbyimkers die zich in het avontuur storten. Achter in de tuin, op een dak en zelfs op zolder, in de bijenkorf,... Als het maar gebeurt volgens de wetten voor de bijenteelt. De burenhoor je maar zelden klagen. Krijg je er ook al zin in?

: een nieuw Huis voor **DUURZAME ONTWIKKELING** in Brussel

Mundo-B werd officieel geopend op 1 februari en ingewijd in maart. Het centrum biedt een waaier aan diensten voor verenigingen en particulieren. In hartje Brussel, op een steenworp afstand van de Naamsepoort, komt dit "Huis voor Duurzame Ontwikkeling" als geroepen om ons wegwijs te maken in de duurzame stad.

In 2004 smeten verschillende organisaties die actief zijn in de sectoren van het milieu en de duurzame ontwikkeling zich samen in een avontuur: een gebouw in het centrum van Brussel kopen om er hun kantoren en openbare ruimtes in onder te brengen. Het aanvankelijke "Huis voor Duurzame Ontwikkeling" werd al snel omgedoopt tot het meer eenvoudige "MUNDO-B". En het concept sloeg aan. Meer dan vier jaar later herbergt het centrum een dertigtal verenigingen over een oppervlakte van 3.200 m².

Alles wordt er in het werk gesteld om de bezoeker zo goed mogelijk te ontvangen. Al bij uw eerste stap over de drempel begeleidt het onthaalteam u door het vrolijke labrynt van het centrum. Wie op zoek is naar inlichtingen kan een partnervereniging raadplegen, deelnemen aan een conferentie of naar het documentatiecentrum gaan. Honger? Een kantine uitgebaat door een sociale onderneming vertroetelt zijn gasten met duurzaam bereide drankjes en hapjes. Niet ver daarvandaan pakt een boekenwinkeltje breed uit met een complete waaier aan werken en publicaties

Een ecologisch uitstalraam

Het op ecologische en duurzame manier (natuurlijke materialen, energiebesparingen, afvalsortering enz.) gerenoveerde centrum Mundo-B is van pedagogisch belang voor het grote publiek. Zo werd de 5e verdieping volledig vernieuwd volgens de principes van de passieve norm (zie ons artikel op pagina 3). Een groen dak en fotovoltaïsche panelen vullen dit ecologische uitstalraam nog aan.

over het milieu en duurzame ontwikkeling. Liefhebbers van de natuur, groenten en allerlei compostverwerkingen kunnen dan weer terecht in de didactische tuin achter het huis. Een organisatie geeft hier trouwens wel heel bijzondere initiatielessen!

De ruimte die aan de professionals is gewijd, bestaat uit een reeks kantoren die samen tot 250 medewerkers kunnen onderbrengen, acht vergaderruimtes voor 15 tot 30 personen, en een polyvalente con-

ferentiezaal met 80 plaatsen, uitgerust met tolkcabines en projectiemateriaal. In deze weldoordachte ruimte kunnen kleine organisaties die om ruimte verlegen zitten ook kantoren en vergaderzalen voor een dag huren. Men zegge het voort!

**Mundo-B – Edinburgstraat 18-26 in
1050 Elsene - www.mundo-b.org**

WIST JE DAT ?

Het globale aankoop- en renovatiebudget (ruim 6 miljoen euro) werd bereikt dankzij de inbreng van aangesloten organisaties, aangevuld door een subsidie van de Brusselse minister voor Leefmilieu, de deelname van een privépartner "The Ethical Property Company" (voor 50 %) en diverse leningen bij de bank Triodos ?

*Deze Engelse onderneming koopt gebouwen om ze te beheren en te verhuren aan organisaties die voldoen aan ethische criteria.

MUNDO-B telt **28** ORGANISATIES

NETWERK BEWUST VERBRUIKEN

NBV vzw is een informatie- en actienetwerk dat mens- en milieubewust verbruiken wil stimuleren in Vlaanderen. Het werd door een groot aantal consumenten-, derdewereld- en milieuorganisaties midden 1998 opgericht om een antwoord te bieden op de stijgende interesse in duurzame consumptie. Infos: www.bewustverbruiken.be

GREEN

Global Rivers Environmental Education Network Belgium is een organisatie die de duurzame ontwikkeling bevordert door zo veel mogelijk mensen te betrekken in haar educatieve activiteiten. Info: www.greenbelgium.org

NATAGORA

De vereniging Natagora zet zich in voor de bescherming van de Brusselse en Waalse natuur. Haar credo: de aantasting van de biodiversiteit tegenhouden en de natuur beetje bij beetje herstellen, in evenwicht met de menselijke activiteiten. Info: www.natagora.be

EN NOG VEEL MEER...

Arbeid & Milieu • Central Eastern Europe (CEE) Bankwatch Network • Climate Action Network Europe (CAN) • Corporate Europe Observatory (CEO) • Ethical Property Belgium • Ethical Property Cam-

paign Resource Centre • EUROPARC • European Climate Foundation • European Environmental Citizens Organisation for Standardisation (ECOS) • European Federation for Transport and Environment (T&E) • European Network on Debt & Development (Eurodad) • EUROSITE • Forests and the European Union Resource Network (FERN) • Friends of the Earth (FoE) Europe • Greenpeace • Groupe One • International Association of Investors in the Social Economy (INAISE) • Max Havelaar • Inter-Environnement Bruxelles • Quinoa • Reuse • Saferworld • Seas At Risk • Tourisme Autrement • WERVEL vzw

Een NESTPLAATS maken voor solitaire bijen

Wist je dat vele insecten, en dan vooral solitaire bijen en wespen, een nest maken in de gangen die insectenlarven in het dode hout graven? Als je zin hebt om met de hulp van je ouders een nestplaats voor ze te bouwen, dan kan je als volgt tewerk gaan: kap een blok hard hout (eik, beuk, haagbeuk, kastanje...) in twee en boor er gaatjes in met verschillende diameters, van 2 mm tot 15 mm. Ze zullen er vlug op af komen! **Opgelet, de gaten mogen niet doorheen het hout gaan, want dan zullen ze leeg blijven.**

Leg of hang deze nestplaats dicht bij de bloemenperken (in je tuin of in de natuur), tot op twee meter hoogte, beschermd tegen te felle wind.

Draagt compost in openlucht bij tot de opwarming van de aarde?

Neen, op voorwaarde dat hij goed verzorgd wordt. Bij het composteren transformeren miljoenen in de bodem levende organismen keuken- en tuinafval in teelaarde via een aerob proces, zoals dat ook in de natuur gebeurt om dode bladeren te laten ontbinden. Volgens het EPA, de Amerikaanse tegenhanger van Leefmilieu Brussel, moet de uitstoot verbonden met composteren dus beschouwd worden als deel uitmakend van de natuurlijke koolstofkringloop... Uiteraard op voorwaarde dat de composteringsregels behoorlijk gerespecteerd worden: evenwicht tussen stikstofhoudende (snoeisels, organisch keukenafval) en koolstofhoudende (takken, dode bladeren,...) stoffen, een goede verluchting en vochtigheid. Als uw compost een slechte geur zou ontwikkelen, dan wijst dat op een probleem. In dat geval raden wij u aan om contact op te nemen met een compostmeester om u te helpen een en ander aan te passen. U vindt de lijst op www.leefmilieubrussel.be > Particulieren > Mijn tuin > Groenafval composteren.

Agenda

Om dit tijdschrift elke maand gratis te ontvangen: 02 775 75 75, abonnement@leefmilieubrussel.be of www.leefmilieubrussel.be

07/03 – NATUURWANDELING. POELBOS EN MOERAS VAN JETTE.

Ontdekking van het Poelbos en het Moeras van Jette, twee regionale natuurreservaten opgenomen in het netwerk van beschermde gebieden Natura 2000 (tweetalige wandeling). Mee te nemen: laarzen of stapschoenen. Honden niet toegelaten. Afspraak: reserve-ingang van Poelbos, Laarbeeklaan 112, Jette (over terminus UZ Brussel bus 13, 14 en 53), 14-16u30. **Info:** Jean Rommes - jean.rommes@natagora.be - www.natagora.be - 02 245 55 00

12/03 – ECO-CONSUMPTIE. NIEUWE WASBARE LUIERS.

Informatieavond. Sociaal en administratief centrum van Schaarbeek, Haachtsesteenweg 226, 19-21u, gratis. Inschrijvingen: mge@ibgebim.be. **Info:** www.leefmilieubrussel.be - 02 775 75 75

14/03 – NATUUR. UILENAVOND.

Europese Nacht van de Nachtroofvogels. Verschillende plekken in Brussel. Vanaf 20u. **Info:** www.natagora.be - 02 245 55 00

15/03 – NATUUR. AMFIBIEËN.

Ontdekking van de waterwereld en de amfibieën in het Scheutbos van Molenbeek (animatie in het Frans, vertaling in het Nederlands mogelijk). Afspraak: Scheutbosstraat (chalet), Molenbeek, 10-12u. **Info:** Jean Leveque - leveque.jean@hotmail.com - 0496 53 07 68

18/03 – NATUURWANDELING. ZONIËNWOUDE.

Wandeling met gids voor jong en oud in het Zoniënwoud. Afspraak: gemeentehuis van Watermaal-Bosvoorde, 14u. **Info:** Natuurvrienden Watermaal-Bosvoorde 02 660 10 59 ('s avonds)

19/03 – CONFERENTIE. ZONNE-ENERGIE.

Conferentie voor particulieren omtrent fotovoltaïsche en thermische systemen. Jeugdherberg Jacques Brel, Zavelput 30, 1000 Brussel, gratis, 19u. **Info:** www.leefmilieubrussel.be - 02 775 75 75

22/03 – TUINIEREN. EEN TUIN ZONDER PESTICIDEN.

Praktische dag in het kader van de Week zonder pesticiden (animatie in FR en NL op aanvraag). Afspraak: CRIE, park Tournay-Solvay, Terhulpensesteenweg 199, 1170 Brussel, 10-16u. **Info:** Natagora - www.natureaujardin.be

24/03 – ECO-CONSUMPTIE. NIEUWE WASBARE LUIERS

Informatieavond. Participatiehuis, Wayezstraat 94, Anderlecht, 19-21u, gratis. Inschrijving: mge@ibgebim.be. **Info:** www.leefmilieubrussel.be - 02 775 75 75

26/03 – ECO-CONSUMPTIE NIEUWE WASBARE LUIERS

Informatieavond. Gemeentehuis van Etterbeek, Europazaal, Oudergemsesteenweg 115, 19-21u. Inschrijving: mge@ibgebim.be. **Info:** www.leefmilieubrussel.be - 02 775 75 75

26/03 – INFORMATIEAVOND DUDENPARK

Presentatie van de studies en sommige technische benaderingen over de restauratie van het Dudenpark. Abdij van Vorst, Groot Auditorium, Sint-Denijsplein 9, 1190 Vorst, 19u. **Info:** Leefmilieu Brussel, 02 775 76 80

28/03 – CAMPAGNE EARTH HOUR 2009

Voor deze campagne (60 minuten voor de planeet) zullen miljoenen mensen uit alle werelddelen hun lichten doven gedurende een uur, vanaf 20u30 (lokale tijd). Met dit symbolische gebaar tonen ze aan dat ze onze planeet beter willen beschermen voor de toekomstige generaties. **Info:** www.earthhour.org

30/03 – INFORMATIEAVOND PARK VAN LAKEN

Presentatie van de studies en sommige technische benaderingen over de restauratie van het park van Laken. Plaats te bepalen, 19u. **Info:** Leefmilieu Brussel, 02 775 76 80